

**Посещението на Първанов в Москва ерозира българската позиция в ЕС и НАТО
Безпрецедентна унижителна молба към патриарх Кирил и подарък за "Газпром"
Казва политологът Огнян Минчев в интервю на Никола Лалов**

Mediapool, 9 Февруари 2009

Г-н Минчев, къде стои България политически, икономически и ценностно по оста Изток-Запад предвид знаците от посещението на Георги Първанов в Москва миналата седмица?

За щастие, не само Георги Първанов определя позицията на България по оста Изток-Запад. Тази позиция се определя от различни държавни институции, както и от структурите на българското гражданско общество.

Ако България зависеше само от ориентацията на Георги Първанов, ние щяхме вече да бъдем много плътно обратно в позицията, от която тръгнахме преди 20 години. В разрез със своите конституционни правомощия, които не предполагат негова намеса в международните икономически договорни отношения на България, в последните няколко години президентът направи редица стъпки, които обвързват страната дългосрочно и в известен смисъл необратимо на 100% с енергийния монопол на Русия.

Георги Първанов иззе пълномощията на премиера за сключването на договора за петролопровода "Бургас – Александруполис". Той пътува до Атина, където се среща с гръцкия премиер Костас Караманлис и президента Путин в една тристранна среща, в която според българската конституция трябваше да участва премиерът. Първанов бе и домакин на Владимир Путин на 18 януари 2008 г., когато двамата подписаха проекта за газопровода "Южен поток", чието бъдеще става все по-неизвестно.

Георги Първанов посети Москва преди няколко дни и в разрез с конституционните си правомощия направи серия от изказвания, които, ако не говорят за некомпетентност, говорят за целенасочени действия в пряко противоречие с геополитическата, икономическата и институционалната ориентация на България, като страна членка на ЕС и НАТО.

Пример за това е, че Георги Първанов предложи своето гостоприемство на "Газпром" да "навлезе в българската газопрееносна мрежа". Какво означава това? Услужливи интерпретатори формулираха хипотези, че предложението е било насочено към отпадането на посредниците между "Булгаргаз" и "Газпром".

Реалностите обаче са други. Дали в резултат на офертата на Първанов компании като "Овергаз" ще останат или няма да останат посредници предстои да видим. Важното тук е, че достъпът на "Газпром" до собственост върху българската газопреносна мрежа е отказван през последните 20 години на цената на изключително високо напрежение и драматични конфликти между поредица български правителства и мощния руски монополист. Дори социалистическият премиер Жан Виденов изгуби своя пост включително и заради отказа му да предостави българската газопреносна мрежа на "Газпром"

Първанов отива в Москва и прави подарък – “достъп до националната газопреносна мрежа”. Да се иска отпадане на посредниците е прерогатив на изпълнителната власт, не на президента. Освен това отпадане на посредниците не означава предоставяне на собственост върху българската газопреносна мрежа, която е изключително важен стратегически и геополитически ресурс България.

Вторият пример е безпрецедентната и унижителна молба на Първанов към новоизбрания руски патриарх Кирил да помогне на Българската православна църква срещу решението на Европейския съд за правата на човека по повод последствията от т.нар. разкол.

Не може официален представител на една страна членка на ЕС да иска помощ от когото и да било, в случая от Руската православна църква срещу европейска институция, чиито решения България доброволно е приела да изпълнява като член на ЕС. Още по-малко може да си го позволи самият държавен глава.

Посещението на Първанов в Москва е още една една крачка по пътя на уронването на българското национално достойнство - вземането на решения, които са нелегитимни от конституционна гледна точка, и които от геополитическа гледна точка драматично ерозират българската позиция като член на ЕС и НАТО.

Къде виждате практическите резултати от посещението на президента в Москва?

Малко ми е трудно да преценя практическите резултати от това посещение, поради простата причина, че пълномощията на български президент, който и да е той, не включват взимането на решения в сферата на международното стопанско договаряне - по проблеми като собственост на българската газопреносна мрежа, българските договори в областта на енергетиката, както и едностранна ревизия на българските взаимоотношения с европейските институции.

Това не са пълномощията на българския президент. Ако той е бил упълномощен от премиера или някой друг, да договаря или предоговаря подобни проблеми в Русия, ние трябва да бъдем известени, тъй като подобни пълномощия биха означавали промени в конституционното устройство на страната.

Не знам защо премиерът Сергей Станишев мълчи относно инициативността на Първанов в международните икономически отношения на страната. Одобрява ли премиерът това, че на практика Първанов изземва неговите правомощия и тези на българското правителство за да лобира, да взема политически и институционални решения от името на България, които са в разрез с нашите национални интереси, с нашите ангажименти като страна членка на ЕС и НАТО?

Какви са според вас мотивите на Първанов да отстрани "Овергаз" като посредник?

Не се занимавам с бизнес и бих могъл да коментирам само като външен наблюдател. Мога обаче да установя определени напрежения, в които президентът влиза протезирайки определени енергийни групировки и магнати срещу други. По-компетентните наблюдатели в тази област, твърдят че става дума за изместване на "Овергаз" в полза на енергийния конгломерат, който се формира около бизнеструктурата на Христо Ковачки. Този конгломерат вече има и своя политически израз в партия ЛИДЕР и коалиция "Напред". Конгломерат, който икономически и политически, очевидно се протезира и подкрепя от Георги Първанов.

Достатъчно твърдо ли поставя България въпроса за компенсация на щетите от газовата криза?

По този проблем Първанов прояви малодушие и неспособност да защити националните интереси. Той е поставил въпроса, но руската страна е отговорила категорично, че за компенсация трябва да се обърнем към Украйна и в този момент Първанов е замълчал. Би следвало той да продължи този разговор като уведоми руската страна, че по отношение на газа нямаме абсолютни никакви договорни отношения с Украйна, а само и единствено с "Газпром".

Компенсация извън договорните отношения в цивилизования свят не се търсят. Независимо от това какво би могло да бъде мнението на един или друг представител от руска страна.

"Южен поток" е бил една от основните теми в разговорите на президентите Първанов и Медведев. Какви са българските интереси в реализирането на този проект?

България има интерес от осъществяването на проекта "Южен поток", ако руската страна няма претенции той да бъде монополно изключващ други проекти, като "Набуко" например.

Все по-съмнително е, че "Южен поток" може да се реализира през следващото десетилетие. Към днешна дата не е известно откъде ще дойдат инвестициите за този проект, особено предвид на финансовата криза, засегнала Европа и особено силно Русия. Все повече се поставя под въпрос и способността на "Газпром" да напълни тръбите на Северен и Южен поток с газ, предвид структурните проблеми в добива на газ и в транспортирането му на руска територия. (Ускореното свръхинвестиране на "Газпром" в газопреносна инфраструктура в Европа води до липса на ресурс за поддържане и обновяване на същата тази инфраструктура на територията на Русия.) Пример за това е експлоатацията под пълния капацитет на газопровода между Русия и Турция – "Син поток".

Малко вероятно е България, включително Първанов, да окаже решаващо влияние за да се ускори или забави осъществяването на "Южен поток".

За нас по-важната цел, независимо от това дали ще се осъществи този проект, е да реализираме определена диверсификация на газовите доставки и да имаме достатъчно

уважение към самите себе си, за да можем в преговорите както с "Газпром", така и с всички други държави и компании, да защитаваме своето национално достойнство и интереси и да не създаваме впечатление за лично и национално унижение, каквито създават връзките на Георги Първанов с Русия.